

**Federaal
Planbureau**

Economische analyses en vooruitzichten

**Instituut
voor de nationale
rekeningen**

Rekeningen voor de milieugoederen- en dienstensector

2014-2019

December 2021

Belliardstraat 14-18
1040 Brussel

e-mail: contact@plan.be
<https://www.plan.be>

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

<https://www.plan.be>

e-mail: contact@plan.be

Contactpersoon voor deze publicatie: Guy Vandille, gv@plan.be

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Saskia Weemaes

Voorwoord

De Europese Verordening n° 691/2011 verplicht de lidstaten van de Europese Unie om zes milieu-economische rekeningen aan Eurostat te leveren. Het gaat om de drie rekeningen die sinds 2013 worden overgemaakt: de rekening voor milieubelastingen naar economische activiteit (Environmental Taxes by Economic Activity, ETEA), de luchtmissierekeningen (Air Emissions Accounts, AEA) en de materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie (Economy-Wide Material Flow Accounts, EW-MFA), aangevuld met drie rekeningen die vanaf 2017 worden geleverd: de rekeningen voor de productie van milieugoederen en -diensten (Environmental Goods and Services Sector, EGSS), de uitgavenrekeningen voor milieubescherming (Environmental Protection Expenditure Accounts, EPEA) en de fysieke-energiestroomrekeningen (Physical Energy Flow Accounts, PEFA).

Het Instituut voor de nationale rekeningen (INR) presenteert in deze publicatie de rekeningen voor de milieugoederen- en -dienstensector voor de jaren 2014-2019.

De milieu-economische rekeningen zijn satellietrekeningen van de nationale rekeningen. De wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen, Titel VIII (bepalingen met betrekking tot het INR), wijst het opstellen van satellietrekeningen van de nationale rekeningen toe aan het Federaal Planbureau (FPB).

De door het FPB uitgewerkte methodologie werd goedgekeurd door het Wetenschappelijk comité voor de nationale rekeningen.

De voorzitter van de Raad van bestuur van het Instituut voor de nationale rekeningen

Séverine Waterbley

Brussel, december 2021

Inhoudstafel

Toelichting	1
De Belgische milieugoederen- en -dienstensector in cijfers.....	1
Demografie van de milieugoederen- en -dienstensector	1
Belang van de milieusector in termen van productie, export, bruto toegevoegde waarde en werkgelegenheid	3
Methodologische aanpassingen	6
Aanpassing van de perimeter	6
Aanpassing van de berekeningsmethode	7

Toelichting

Hieronder worden eerst kort de resultaten besproken. De methodologische aanpassingen worden beschreven in het tweede deel van dit rapport. De tabellen zijn wegens hun omvang niet opgenomen in deze publicatie. Ze zijn beschikbaar via de website www.plan.be.

De Belgische milieugoederen- en -dienstensector in cijfers

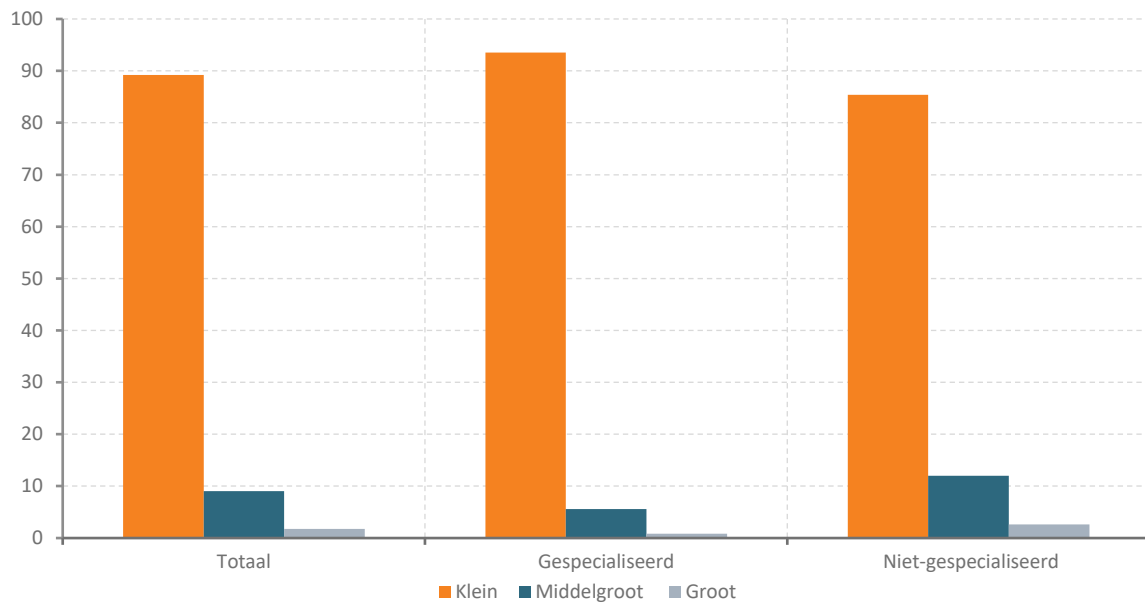
Eerst schetsen we kort de demografische kenmerken van de Belgische milieugoederen- en -dienstensector. Vervolgens gaan we in op het belang van de milieusector in termen van productie, export, bruto toegevoegde waarde en werkgelegenheid.

Demografie van de milieugoederen- en -dienstensector

In 2014 werden 10 887 ondernemingen geïdentificeerd als producenten van milieugoederen en -diensten. Dat aantal was vrij stabiel over de periode 2014-2019 en bedroeg 10 834 in 2019. Het aandeel van de gespecialiseerde producenten waarvan de voornaamste activiteit de productie van milieugoederen en/of -diensten is, steeg in het totale aantal actieve ondernemingen over de periode van 43 % in 2014 tot 51 % in 2019. De overige ondernemingen zijn niet-gespecialiseerde producenten waarvoor de milieu-productie een nevenactiviteit is.

Zoals blijkt uit figuur 1 behoren de meeste ondernemingen uit de Belgische milieugoederen- en dienstensector tot de categorie van kleine ondernemingen. 89 % van die ondernemingen hebben immers minder dan 20 werknemers in dienst. 9 % van de ondernemingen zijn middelgrote ondernemingen (20-199 werknemers). Tot slot vertegenwoordigen de grote ondernemingen, die minstens 200 werknemers in dienst hebben, minder dan 2 %. Wanneer gespecialiseerde en niet-gespecialiseerde ondernemingen worden vergeleken, wordt duidelijk dat niet-gespecialiseerde ondernemingen gemiddeld groter zijn dan gespecialiseerde ondernemingen. De niet-gespecialiseerde ondernemingen maakten dan ook gemiddeld meer dan drie kwart uit van alle grote producenten van milieugoederen en -diensten en meer dan 70 % van de middelgrote producenten.

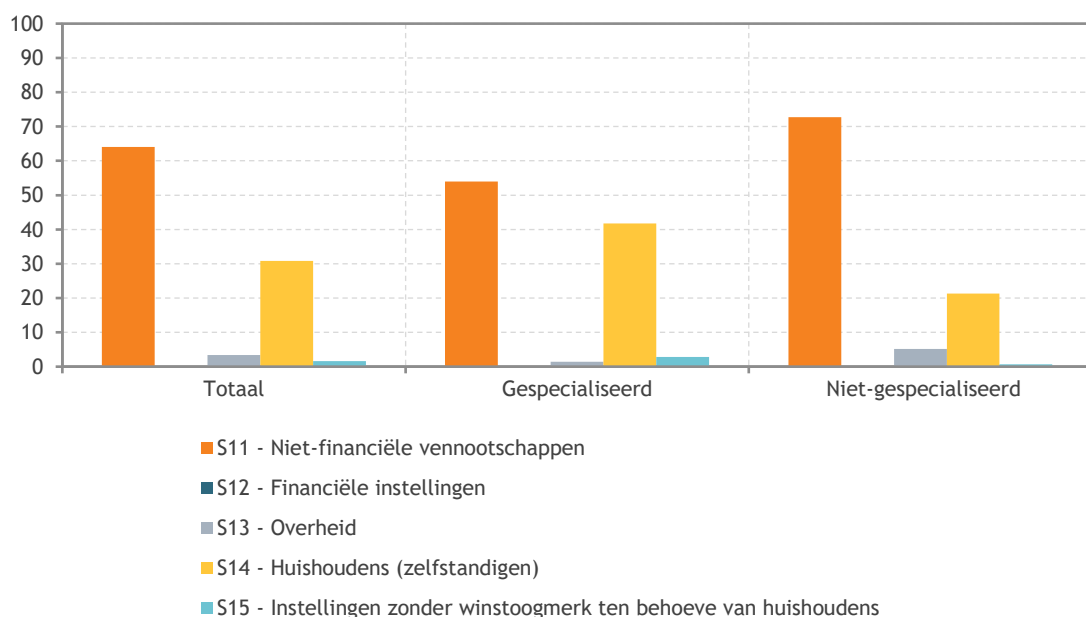
Figuur 1 Grootte van de milieuproducenten
Gemiddelde 2014-2019, in procent

Bron: INR

Figuur 2 toont dat over de periode 2014-2019 64 % van de milieuproducenten niet-financiële vennootschappen waren en 31 % van de milieuproducenten zelfstandigen. De resterende 5 % van de producenten behoort tot de overheidssector of zijn instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens. Het aandeel van de financiële instellingen in het totale aantal milieuproducenten is verwaarloosbaar klein. Verder toont figuur 2 dat binnen de groep van de gespecialiseerde producenten, zelfstandigen een merkkelijk groter aandeel uitmaken dan bij de niet-gespecialiseerde producenten (42 % versus 21 %).

Figuur 2 Verdeling van het totale aantal milieuproducenten per institutionele sector
Gemiddelde 2014-2019, in procent

Bron: INR

Belang van de milieusector in termen van productie, export, bruto toegevoegde waarde en werkgelegenheid

In dit deel wordt de Belgische milieugoederen- en -dienstensector beschreven aan de hand van volgende variabelen: de **marktproductie**¹ van milieugoederen en -diensten, de **export** van milieugoederen en -diensten, de **bruto toegevoegde waarde** gecreëerd door de marktproductie van milieugoederen en -diensten, en de **werkgelegenheid** verbonden met de marktproductie van milieugoederen en -diensten.²

Gemiddeld over de jaren 2014-2019, vertegenwoordigde de marktoutput van milieugoederen en -diensten 2,3 % van de totale Belgische marktoutput. Milieugoederen en -diensten stonden in voor 1,4 % van de totale Belgische export. Verder werd 1,5 % van de bruto toegevoegde waarde gerelateerd aan marktactiviteiten gecreëerd door milieu-ondernemingen. Het aandeel van de milieugoederen- en -dienstensector in de Belgische marktwerkgelegenheid (uitgedrukt in voltijdse equivalenten) bedroeg 1,6 %.

Uit tabel 1 blijkt dat de niet-gespecialiseerde producenten talrijker zijn dan de gespecialiseerde producenten over de volledige periode, hoewel hun aandeel in de vier economische variabelen maximaal 22 % bedraagt. Wat de bruto toegevoegde waarde en werkgelegenheid gecreëerd door de productie van milieugoederen en -diensten betreft, hebben de niet-gespecialiseerde producenten zelfs maar een aandeel van 15 tot 17 %. De bedrijfstakken die traditioneel worden gelinkt aan het milieudomein (NACE 37-39, NACE-BEL 43.291 en NACE-BEL 91.042) vertegenwoordigen 38 % van het aantal ondernemingen, 47 % van de productie, 49 % van de toegevoegde waarde en meer dan de helft van de werkgelegenheid. Hun aandeel in de export bedraagt slechts 31 %.

Tabel 1 Verdeling milieugoederen- en -dienstensector volgens type producent
Gemiddelde 2014-2019, in %

	Aantal	Productie	Uitvoer	Bruto toegevoegde waarde	Werkgelegenheid
Gespecialiseerde producenten, waarvan:	46,7	77,9	78,8	83,4	85,4
Actief in NACE 37-39, NACE-BEL 43.291 en NACE-BEL 91.042	38,2	46,8	31,0	49,4	53,4
Niet-gespecialiseerde producenten	53,3	22,1	21,2	16,6	14,6
Totaal	100	100	100	100	100

Figuur 3 toont hoe productie, export, toegevoegde waarde en werkgelegenheid van de milieugoederen- en -dienstensector verdeeld is over de bedrijfstakken.

De bedrijfstak van de productie en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering (NACE E) produceerde gemiddeld 42 % van de Belgische milieuproductie gedurende de jaren 2014-2019. Het aandeel van de industrie (NACE C) bedroeg 22 %, terwijl het aandeel van de bedrijfstak van

¹ Marktoutput betreft de output geproduceerd door niet-financiële vennootschappen (S11), financiële instellingen (S12) en huishoudens (S14), en omvat ook een (klein) aandeel van de productie van de overheid (S13) en van instellingen zonder winst-oogmerk ten behoeve van huishoudens (S15).

² Merk op dat de weergegeven variabelen allemaal gerelateerd zijn aan marktactiviteiten. Dit wordt verder niet meer gespecificeerd om de leesbaarheid van de tekst te vrijwaren.

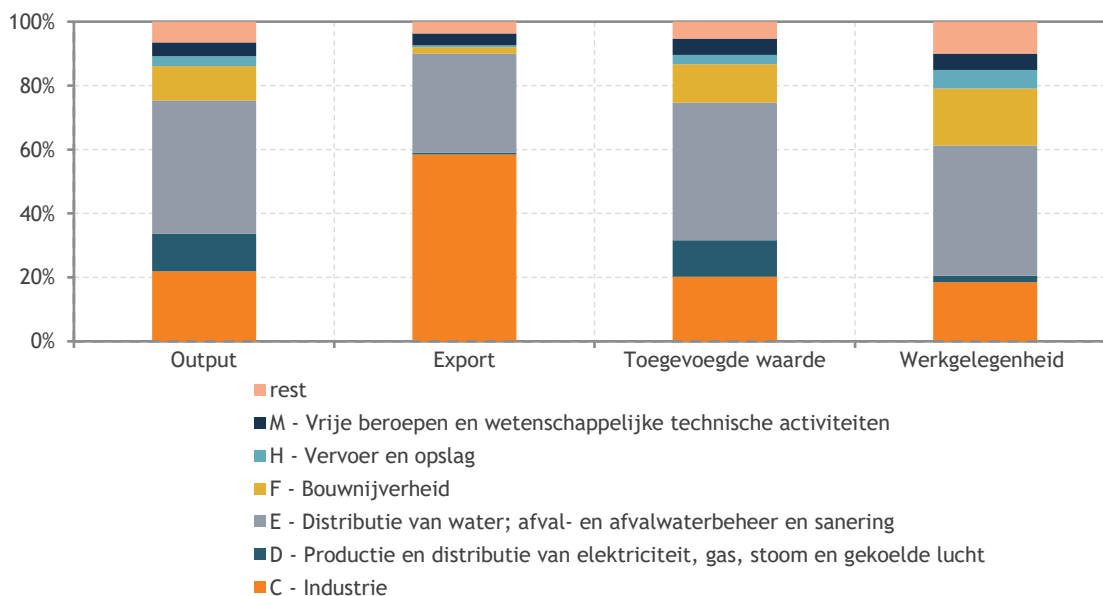
de opwekking en verdeling van elektriciteit en gas (NACE D) en de bouwnijverheid (NACE F) gemiddeld op respectievelijk 12 % en 11 % uitkwam. De andere bedrijfstakken hadden een aandeel in de milieu-output dat lager lag dan 10 %.

Wat de export van milieugoederen en -diensten betreft, nam de industrie gemiddeld 58 % voor zijn rekening over de beschouwde periode. Een andere vermeldenswaardige exporterende bedrijfstak van milieugoederen en -diensten is de bedrijfstak van de distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering (31 %).

Ook wat de creatie van bruto toegevoegde waarde gerelateerd aan milieuproductie betreft, was de bedrijfstak van de distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering de belangrijkste speler (43 %) over de periode 2014-2019. Verder hadden de bedrijfstakken NACE C, NACE F en NACE D een vermeldenswaardig aandeel in de toegevoegde waarde, van respectievelijk 20 %, 12 % en 11 %.

De bedrijfstak waarin de grootste werkgelegenheid gecreëerd werd door het produceren van milieugoederen en -diensten in de periode 2014-2019, is de bedrijfstak van de distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering, met een aandeel van 41 %. Ook NACE C en NACE F hebben met respectievelijk 19 % en 18 % een aanzienlijk aandeel in de milieugerelateerde werkgelegenheid.

Figuur 3 Verdeling milieugoederen- en -dienstensector per activiteitensector
Gemiddelde 2014-2019, in procent

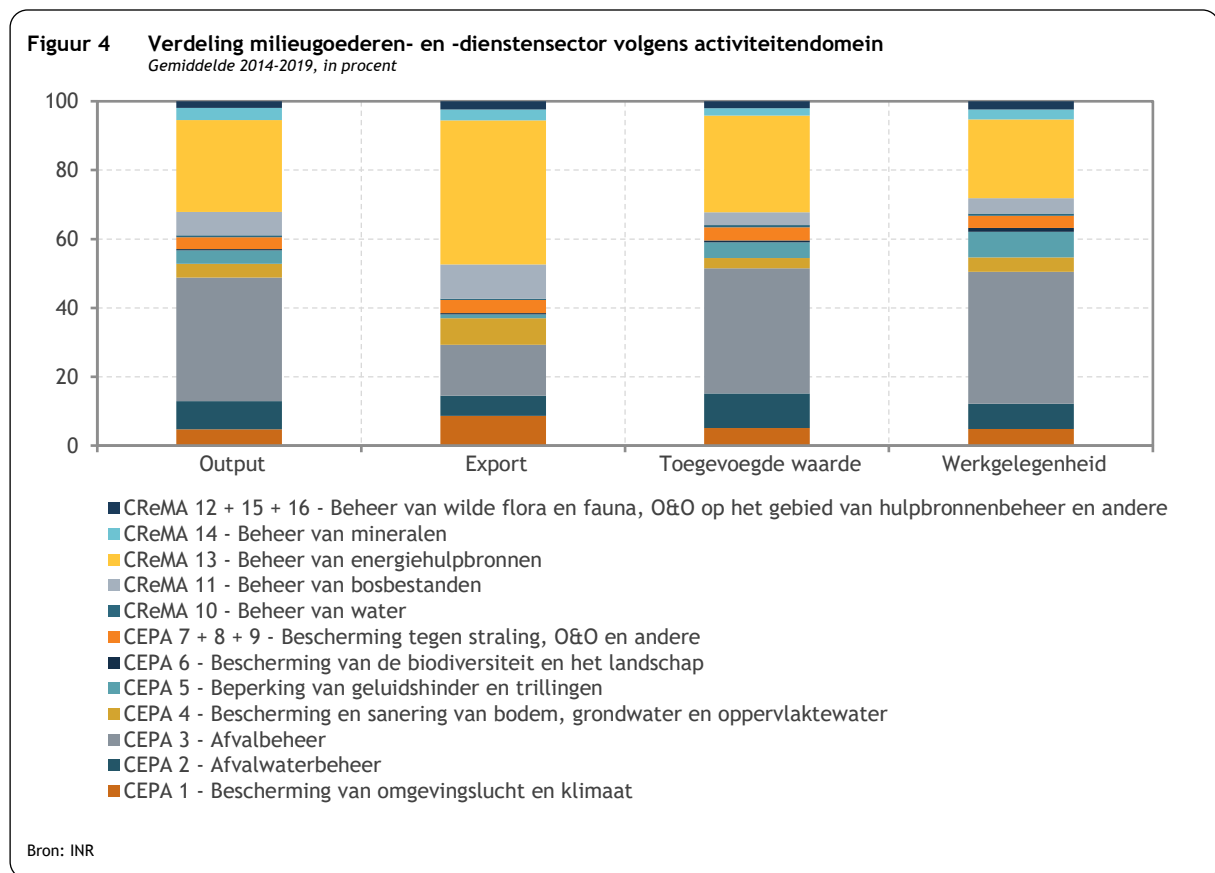

Bron: INR

Figuur 4 stelt de verdeling van output, export, toegevoegde waarde en werkgelegenheid voor over de verschillende milieudomeinen (gemiddeld over de jaren 2014-2019). De milieudomeinen kunnen in twee categorieën worden opgedeeld: milieubescherming (CEPA) en hulpbronnenbeheer (CReMA).

Het belangrijkste milieudomein in de periode 2014-2019 was CEPA 3 – beheer van afval. Dat milieudomein had voor de variabelen output, toegevoegde waarde en werkgelegenheid een aandeel tussen 36 % en 38 %, terwijl het exportaandeel aanzienlijk lager lag (15 %). Een tweede milieudomein dat voor elke EGSS-variabele relatief belangrijk was, is het milieudomein CReMA 13 – beheer van energiehulpbronnen; het aandeel bedroeg voor elke variabele minstens 23 %, voor de uitvoer zelfs 42 %.

Methodologische aanpassingen

In vergelijking met de EGSS van 2020 werd een aanpassing doorgevoerd van de perimeter. Verder vond een grondige update plaats van de ondernemingsdatabank die de basis vormt voor de berekening van de economische variabelen per bedrijfstak.

Aanpassing van de perimeter

Bij het opstellen van de rekening van de productie van milieugoederen en -diensten bestaat een eerste stap uit het identificeren van de Belgische EGS-producenten en hun activiteiten. Alle producenten samen vormen de perimeter van de EGSS. In het EGSS-rapport van 2017³ werd omstandig uit de doeken gedaan hoe dit gebeurde voor de EGSS 2017. Daar er elk jaar organisaties wegvallen en nieuwe organisaties opgericht worden, is het noodzakelijk om de perimeter van de EGSS elk jaar opnieuw te bepalen. Bij de aanpassing van de perimeter is het ook mogelijk dat niet-gespecialiseerde producenten naar de categorie gespecialiseerde producenten worden overgeheveld, of omgekeerd.

Hieronder wordt uitgelegd hoe de aanpassing van de perimeter gebeurde voor de EGSS 2021. De overgang van de versie 2020 naar die van 2021 gebeurde in 4 stappen. Onderstaande samenvattende tabel toont de impact van elke stap op het aantal organisaties in de perimeter.

Tabel 2 Stapsgewijze overgang van perimeter 2020 naar perimeter 2021

	Aantal organisaties
Perimeter 2020 inclusief handelsorganisaties	14 634
Toevoegen organisaties ESE 2019	+37
Toevoegen 100 % EGS-producenten	+606
Verwijderen pure handelsorganisaties	-1 073
Perimeter 2021	14 204

Bron: FPB

³ Het EGSS 2017 rapport kan geraadpleegd worden op <https://www.plan.be/publications/publication-1742-nl-rekeningen+voor+de+milieugoederen+en+dienstensector+2014+2015>

STAP 1 - Uitgangspunt: perimeter 2020

De perimeter 2020, met de bijhorende gespecialiseerd/niet-gespecialiseerd classificatie, vormde uiteraard het uitgangspunt voor de bepaling van de perimeter 2021. Het gaat hierbij om de perimeter inclusief handelsorganisaties. Alle 14634 organisaties uit de perimeter 2020 werden geselecteerd.

STAP 2 - Toevoegen organisaties ESE 2019

Om de identificatie van Belgische EGS-producenten en de toewijzing van hun activiteiten aan milieudomeinen te verbeteren, werden de activiteiten van een heel aantal organisaties onderzocht, meer bepaald van organisaties met een milieuproductie in de structuurenquête (ESE) 2019. Op basis van dat onderzoek werden 37 organisaties toegevoegd aan de perimeter.

In de structuurenquête wordt ook gevraagd om het aandeel van de milieuproductie ten opzichte van de totale productie mee te delen. Wanneer dit aandeel kleiner of gelijk is aan 50 % wordt de organisatie geclassificeerd als niet-gespecialiseerd. Wanneer dit aandeel groter is dan 50 % wordt de organisatie geclassificeerd als gespecialiseerd. Die classificatie is in lijn met de aanbevelingen van Eurostat.

STAP 3 - Toevoegen 100 % EGS-producenten

Vervolgens werden alle organisaties die in de periode 2013-2019 actief waren in de 100 % EGSS-bedrijfstakken (NACE 37-39, NACE-BEL 43.291 en 91.042) en na de vorige stappen nog niet in de perimeter waren opgenomen, toegevoegd. Het ging om 606 organisaties.

STAP 4 - Verwijderen pure handelsorganisaties

1073 van de in de vorige 3 stappen geselecteerde EGS-producenten blijken handelsorganisaties (NACE 45-47) te zijn zonder secundaire productie van milieugoederen of van andere milieudiensten dan handel in milieugoederen. Handel in EGS-producten maakt evenwel geen deel uit van de EGSS. Die organisaties werden daarom verwijderd uit de perimeter. Dit is een verschil met de bepaling van de perimeter 2020, toen alle handelsorganisaties zonder onderscheid verwijderd werden.

Het finale aantal EGS-producenten in de perimeter 2021 bedraagt dus 14 204.

Aanpassing van de berekeningsmethode

Zodra de EGSS-populatie bepaald is, moeten er economische gegevens verzameld worden voor de verschillende ondernemingen die deel uitmaken van de EGSS. Er worden gegevens verzameld over output, uitvoer, bruto toegevoegde waarde en werkgelegenheid met betrekking tot de EGS-productie. Het FPB heeft ervoor gekozen te werken volgens de aanbodzijde gerichte benadering voor gespecialiseerde en niet-gespecialiseerde milieuactiviteiten gebaseerd op de productiegegevens van EGS-leveranciers. Als er geen gegevens beschikbaar zijn, worden ramingen van die variabelen (uitgezonderd voor uitvoer) met betrekking tot de EGS-productie gemaakt op basis van hypothesen. Die methode werd omstandig uiteengezet in het rapport over de EGSS 2017.

Voor de berekening van de EGSS 2021 werd gebruik gemaakt van een nieuwe versie van de ondernemingsdatabank die opgesteld werd als referentiedatabank voor het werk van het Federaal Planbureau in het kader van de nationale rekeningen. De update van die databank leidt tot significante veranderingen in de resultaten.